

NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

Identifikacijska
naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI TI

FILOZOFIJA

Ispitna knjižica 2

FIL IK-2 D-S007

FIL.07.HR.R.K2.12

12

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S007

99

UPUTE

Pozorno slijedite sve upute.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijsku naljepnicu na sve ispitne materijale koje ste dobili u omotnici.

Ispit traje 150 minuta bez prekida.

U ovoj se ispitnoj knjižici od Vas očekuje da napišete esej slijedeći priloženu uputu.

Možete pisati po priloženome listu za koncept, a na kraju obvezno prepisite na list za čistopis isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom.

Pišite jasno i čitljivo. Nečitki eseji bodovat će se s nula (0) bodova.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 3 prazne.

FIL IK-2 D-S007

99

Filozofija

Esej

Zadatak esejskoga tipa

Pročitajte ova dva teksta i napišite esej na temu: **Treba li nam još uvijek metafizika?**

Tekst 1

Tako je bjelodano da je mudrost znanost o stanovitim počelima i uzrocima. Budući da istražujemo takvu znanost, mora se razvidjeti o kojim je uzrocima i kojim počelima ona mudrost. Uzme li tko god one pretpostavke koje imamo o mudracu, možda bi nam po tome sama stvar postala jasnijom. Pretpostavljamo prvo kako mudrac zna sve, koliko je moguće, a ne posjedujući pri tome znanje o svakoj pojedinosti; zatim da je mudrac onaj tko uzmaže spoznati teške stvari i koje čovjeku nisu lako shvatljive; jer sjetilno zamjećivanje svima je zajedničko, te je stoga lagano i nije ništa mudro; i dalje, u svakoj znanost onaj tko je točniji i sposobniji poučavati o uzrocima taj je i mudriji; i uz to, među znanostima ona koja se bira zbog sebe same i poradi znanja više je mudrost od one što je radi posljedaka (...)

Među tima značajka o spoznaji svega nužno mora pripadati onomu tko najviše posjeduje znanost o sveopćem, jer taj nekako već zna sve podmete, (pojedinačno) a upravo je tih stvari ljudima najteže shvatiti, one koje su najopćenitije, jer su najudaljenije od osjetila.

Prema: Aristotel, *Metafizika*

Tekst 2

Neki stav znači samo ono što je na njemu provjerljivo. Stoga neki stav, ako on uopće nešto znači, može značiti samo neku empirijsku činjenicu. Nešto što bi principijelno bilo s onu stranu iskustvenoga, ne bi se moglo niti reći, niti misliti, niti propitati.

(Smislaoni) stavovi razbijaju se na sljedeće: Ponajprije ima stavova, koji su već samo na osnovu svojega oblika istiniti („tautologije” po *Wittgensteinu*; one otprilike odgovaraju *Kantovim* „analitičkim sudovima”); oni ne kazuju ništa o zbilji. U tu vrstu stavova spadaju logičke i matematičke formule... Drugo, postoje negati takvih stavova („kontradikcije”); oni su proturječni, dakle, na osnovu svog oblika lažni. Za sve je ostale stavove odluka o njihovoj istinitosti ili lažnosti u protokolarnim stavovima; oni su, dakle, (istiniti ili lažni) *iskustveni stavovi* i pripadaju području empirijske znanosti. Ako se hoće sačiniti neki stav, koji ne pripada tim vrstama, postaje on automatski nesmislaon. Budući da metafizika niti kazuje analitičke stavove niti želi dospjeti u područje empirijske znanosti, ona je prisiljena ili da upotrebljava riječi za koje ne može navesti nikakav kriterij značenja, ili pak da spaja riječi bez značenja tako da ne rezultira ni analitičkim (odnosno kontradiktornim) ni empirijskim stavovima. U oba slučaja nužno nastaju prividni stavovi.

Prema: Rudolf Carnap, *Prevladavanje metafizike logičkom analizom jezika*,
Čemu još filozofija

FIL IK-2 D-S007

01

Filozofija

Esej

U eseju odredite i problematizirajte ove pojmove:

mudrost, metafizika, počelo, uzrok, općenito, pojedinačno, empirijski stavovi, tautološki stavovi, nesmislaoni stavovi, logička analiza.

(Od deset ponuđenih birajte samo šest koji će se bodovati.)

Smjernice za pisanje eseja

1. Objasnite Aristotelovo shvaćanje metafizike kao najviše mudrosti.
2. Objasnite kakav je Aristotelov sud o empirijskome (osjetnome) znanju.
3. Objasnite Aristotelovo stajalište o mudrosti kao znanju koje je samo sebi svrha.
4. Objasnite zašto su, prema Carnapovome mišljenju, metafizički stavovi nesmislaoni (besmisleni).
5. Je li kriterij iskustvene provjerljivosti i dokazivosti jedini mogući kriterij istine? Obrazložite.

Izvođenje teza u eseju potkrijepite navedenim primjerima.

1. **primjer:** sud u koji vjerujete, a ne možete ga dokazati (primjerice, neka moralna norma ili estetski sud)
2. **primjer:** metafizički stav koji se ne može empirijski provjeriti niti dokazati

FIL IK-2 D-S007

01

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S007

99

Filozofija

Prazna stranica

FIL IK-2 D-S007

99